

Stikstofakkoord Vlaamse regering

23 februari 2022

De Vlaamse Regering bereikte een akkoord over de definitieve Programmatorische Aanpak van Stikstof (PAS) en de daarbij horende bijsturing van het mestbeleid. Met een totaalpakket aan maatregelen wil Vlaanderen de stikstofuitstoot drastisch inperken om een vergunningstop zoals in Nederland te voorkomen en om zuurstof te geven aan duurzame landbouw, ons leefmilieu én het ondernemerschap in Vlaanderen. Elke besliste maatregel gaat gepaard met sociaal flankerend beleid. Het akkoord over de definitieve PAS bevat maatregelen om de uitstoot neerslag van NO_x en NH₃ sterk terug te dringen in gans Vlaanderen, bovenop het reeds besliste Luchtbeleidsplan. Daarnaast komen er in vijf gebieden bijkomende maatregelen om de stikstofneerslag voldoende terug te dringen, en een nieuw beoordelingskader voor toekomstige vergunningsaanvragen, wat finaal de ministeriële instructie van minister Demir zal vervangen. Over alle beslissingen volgt in de loop van dit voorjaar een openbaar onderzoek.

Uit welke krachtlijnen bestaat het akkoord?

Het akkoord omvat zes krachtlijnen:

1. Een forse vermindering van de uitstoot in alle veeteeltsectoren.
2. Sociaal flankerend beleid omdat we landbouwers niet in de steek laten en ondersteunen in deze transitie.
3. Een meststop in onze waardevolle natuur en bossen vanaf 2028.
4. Een fors investeringsplan om de schade aan onze natuur in gans Vlaanderen te herstellen voor de generaties na ons.
5. Een nieuw beoordelingskader voor nieuwe bedrijven en uitbreidingen, dat voldoende streng blijft vanuit het voorzichtigheidsprincipe.
6. Extra inspanningen rond het Turnhouts Vennengebied om de stikstofneerslag terug te dringen.

1 Forse vermindering van uitstoot in alle sectoren

2 Sociaal flankerend beleid voor landbouwers

3 Meststop in SBZ en VEN vanaf 2028

4 Natuurherstelplan met forse investeringen

5 Nieuw beoordelingskader voor vergunningen

6 Extra inspanningen rond Turnhouts Vennengebied

1. Forse vermindering van de uitstoot in alle sectoren

- Alle piekbelasters, dat zijn de 58 meest vervuilende veeteeltbedrijven en 2 meest vervuilende mestverwerkers, zullen hun activiteiten tegen uiterlijk 2025 moeten stopzetten en worden uitgekocht.
 - Landbouwers die vroeger dan 2025 hun activiteiten stopzetten, kunnen daarbij een hogere vergoeding bekomen, van +10% voor 1 jaar en +20% voor 2 jaar vroeger.
 - Bij de berekening van de vergoeding wordt rekening gehouden met:
 - inkomen
 - resterende looptijd van de vergunning
 - economische toestand van het bedrijf
 - waarde infrastructuur en gronden
 - Deze bedrijven vertegenwoordigen ongeveer 300.000 dieren.
- Aan 116 veeteeltbedrijven met een impact >20% (zgn. 'oranje' bedrijven) wordt een aanbod gedaan tot vrijwillige stopzetting waarop zij zelf kunnen intekenen via een call in 2023.
- De varkenssector moet een veestapelvermindering van -30% realiseren tegen 2030, via de vermindering van het aantal dieren in alle stallen die niet-ammoniakemissiearm zijn. De regering grijpt de stikstofcrisis dus aan om ook de crisis in de varkenssector aan te pakken.
 - Dat gaat over 1,7 miljoen varkens minder. Dat wil zeggen dat er in 2030 nog net iets meer dan 4 miljoen varkens zullen zijn.
- Wat betreft de vermindering van uitstoot geldt (bovenop het Luchtbeleidsplan):
 - Varkens- en Pluimveebedrijven: uitstoot met minstens 60% terugdringen.
 - Vlees- en melkveebedrijven: uitstoot met minstens 15% terugdringen.
 - Mestkalveren: uitstoot met minstens 20% terugdringen.
- Dit kan door een reductie van het dierenaantal, en/of de toepassing van technische ingrepen op de PAS-lijst (met flankerend beleid voor investeringen).
- De 18 meest vervuilende mestverwerkingsinstallaties moeten hun uitstoot met 30% verminderen. Zij worden verplicht om luchtzuiveringstechnieken voor ammoniak-emissiereductie toe te passen en krijgen voorwaarden opgelegd voor hun luchtwassystemen.
- In de industrie wordt de lat in het kader van luchtkwaliteit hoog gehouden (op niveau Luchtbeleidsplan) met
 - een halvering van de ammoniakuitstoot tegen 2030
 - een vermindering van de NOx-uitstoot met 21% tegen 2030.Dit door de meest innovatieve technieken toe te passen.
- De Vlaamse regering voorziet bij al deze maatregelen een correctiemechanisme voor kleine, familiale bedrijven en biolandbouwers die een lage uitstoot hebben. Deze worden daarbij vrijgesteld van zware investeringen die hun richting schaalvergroting zouden noodzaken. Zij krijgen alternatieve en kleinschaligere maatregelen als optie zolang hun uitstoot binnen de perken blijft.

2. Sociaal flankerend beleid voor de landbouwers

- Elke maatregel gaat gepaard met sociaal flankerend beleid + sociale begeleiding
- Bij stopzettingen: correcte vergoeding o.b.v.:
 - inkomen

- resterende looptijd van de vergunning
- economische toestand van het bedrijf
- waarde infrastructuur en gronden
- Bij vrijwillig vroegtijdig stopzetten geldt in alle calls dat er een surplus komt bovenop de vergoeding bij verplichting.
- Investerings worden gesteund vanuit extra landbouwmiddelen.

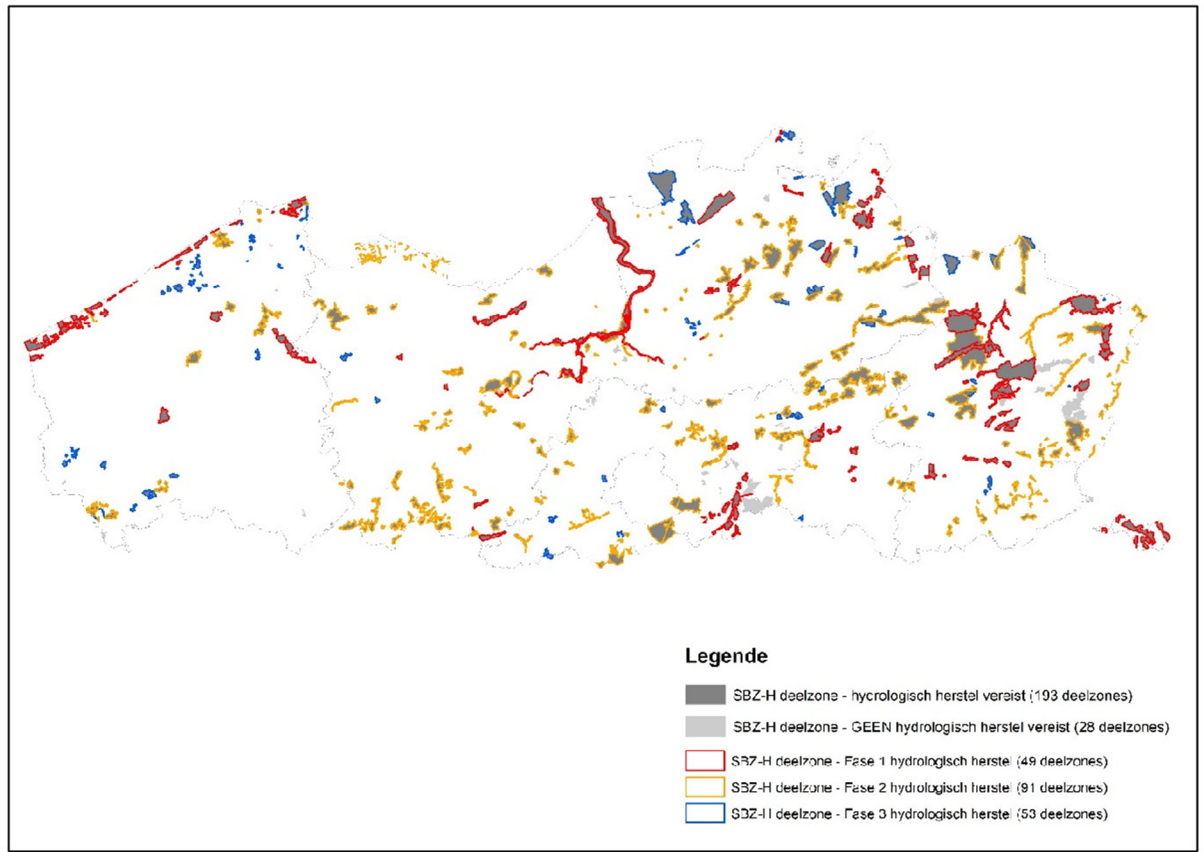
3. Meststop vanaf 2028 in SBZ en VEN

- Er komt vanaf 2028 een verbod op het bemesten in de Speciale Beschermingszones (SBZ) en in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN): zowel in de natuur- als in de bosbestemmingen.
- Dit wordt in de regelgeving verankerd, waarbij enkele een uitzondering wordt voorzien voor huiskavels, om de handhaafbaarheid hoog te houden.
- Betrokken grondgebruikers komen in aanmerking op flankerend beleid.

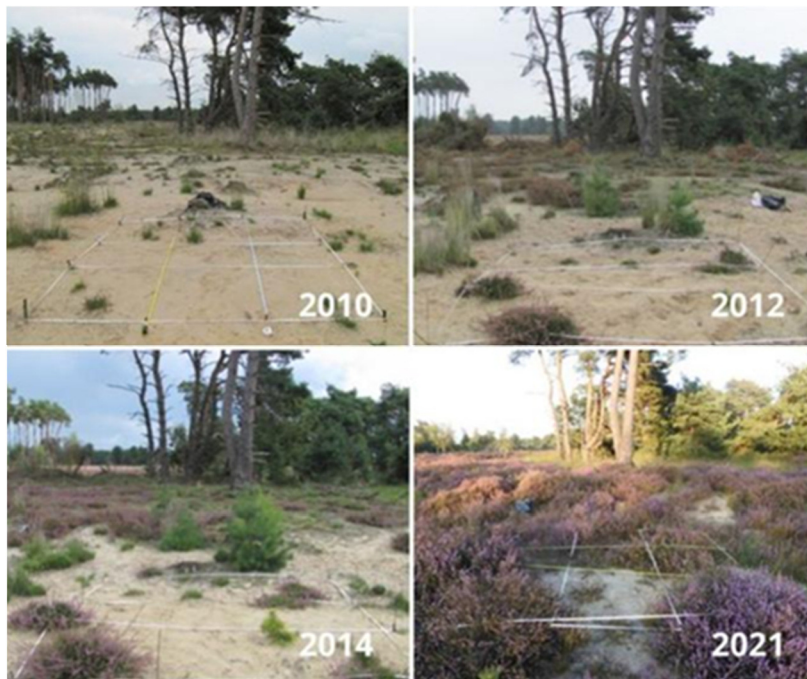
4. Natuurherstelplan met forse investeringen

- Een stikstofsaneringsplan bepaalt per SBZ-gebied welke investeringen in land- en natuurinrichting nodig zijn om de natuurtoestand te verbeteren. Het gaat om 193 gebieden.
- De eerste fase hiervan start al in 2023.
- Dit gaat onder andere over vernatting van de gebieden, plaggen, waterkwaliteitsingrepen,...
- In vijf specifieke gebieden, die het meeste lijden onder stikstofneerslag, worden bijkomende maatregelen getroffen:
 - de Kalmthoutse heide
 - De Maten
 - De Mechelse Heide
 - De Voerstreek
 - Turnhouts Vennengebied.

- Overzicht van deze gebieden:

- Voorbeeld van resultaten eerder natuurherstel in Kalmthoutse Heide:

5. Nieuw beoordelingskader voor nieuwe vergunningsaanvragen

- Ook ondanks deze inspanningen moeten vergunningverlenende overheden nog altijd erg voorzichtig zijn als het gaat over vergunnen van nieuwe uitstoot. Het stikstofbad is vol en moet eerst verder geleidigd worden vooraleer er versoepeld kan worden. De ministeriële instructie blijft tot nader order van kracht.
- Na het openbaar onderzoek en zodra alles in regelgeving verwerkt is, worden nieuwe drempels ingevoerd om vergunningsaanvragen te beoordelen:
 - o Als het gaat over ammoniakuitstoot (NH₃), vooral in de intensieve veeteelt en mestverwerking, wordt een drempel van 0,025% ingevoerd waaronder vergunningsaanvragen goedgekeurd kunnen worden. Sowieso moeten nieuwe landbouwstallen verplicht uitgerust worden als ammoniak-emissiearm.
 - o Voor de uitstoot van stikstofoxiden (NO_x), vooral in de industrie- en transportsector, hanteert Vlaanderen al een minimumdrempel van 1%. Die drempel blijft dezelfde.
- Eens boven de drempel(s) blijft een Passende Beoordeling noodzakelijk. Verdere versoepelingen worden mogelijk als uit de jaarlijkse voortgangsmonitoring en -rapportage blijkt dat de situatie verbeterd. Anders blijven de drempels deze.
- Tot het Stikstofarrest van februari werd een drempel van 5% gehanteerd voor zowel landbouw als industrie. Omdat de Raad voor Vergunningsbetwisting dat onderuit haalde, wordt een onderscheid gemaakt tussen NO_x-uitstoot (vooral in de industrie) en NH₃-uitstoot (vooral in de landbouw). Landbouw is immers verantwoordelijk voor 79% van de binnenlandse stikstofneerslag en daalt niet, de industrie vertegenwoordigt slechts voor 3,71% en is in dalende lijn.
- Indien een industriële installatie gebruik maakt van een SCR-systeem (selectieve katalytische reductie) om de NO_x-uitstoot te verminderen, moet voortaan gegarandeerd worden dat de uitstoot (in kg stikstof) na de toepassing ervan vermindert. Ook de impact op de natuur mag niet groter worden door de toepassing ervan. Tot slot moet altijd een passende beoordeling opgemaakt worden waarbij aangetoond wordt dat de SCR-toepassing geen significant negatief gevolgen heeft voor de omliggende natuur.

6. Extra inspanningen rond Turnhouts Vennengebied

- Voor de omgeving rond het Turnhouts Vennengebied dringen zich extra maatregelen op, naar analogie met aanpak Schiermonnikoog (NL).
- Er wordt een bemiddelaar aangesteld om hiervoor een ontwikkelingsplan uit te werken samen met de actoren op het terrein:
 - o bijkomende uitstootvermindering in de regio
 - o terughoudendheid bij uitbreidingen of nieuwe bedrijven met bijkomende emissies
 - o extra aandacht voor impact van bemesting
 - o extra natuurinrichtings- en natuurherstellinvesteringen
- Perimeter waarbinnen de bemiddelaar werkt: een perimeter van 2km rond de belangrijke habitats, met lokale uitbreiding voor enkele bedrijven met hoge impactscore. In totaal bijna 9.000ha en 156 betrokken exploitaties (deze moeten nu niet sluiten, maar hierover kan de bemiddelaar voorstellen uitwerken).

Welk vervolgtraject nu?

- Er komt een overgangsregeling voor aflopende vergunningen in 2022, waarbij ze met 18 maanden verlengd worden via decreet.
- Alle maatregelen worden beoordeeld via een passende beoordeling en doorgerekend in een plan-milieueffectenrapport.
- Vervolgens start een openbaar onderzoek.
- Definitieve goedkeuring Vlaamse regering daarna.
- Vervolgens de uitwerking en goedkeuring regelgeving.
- Mobilisatie van middelen: 3,6 miljard euro tussen 2022 en 2030.
- Verderzetting van onze samenwerking met NL voor buitenlandse reducties.